

LENKAI APIE ARKIVYSKUPĄ
MATULAITĮ

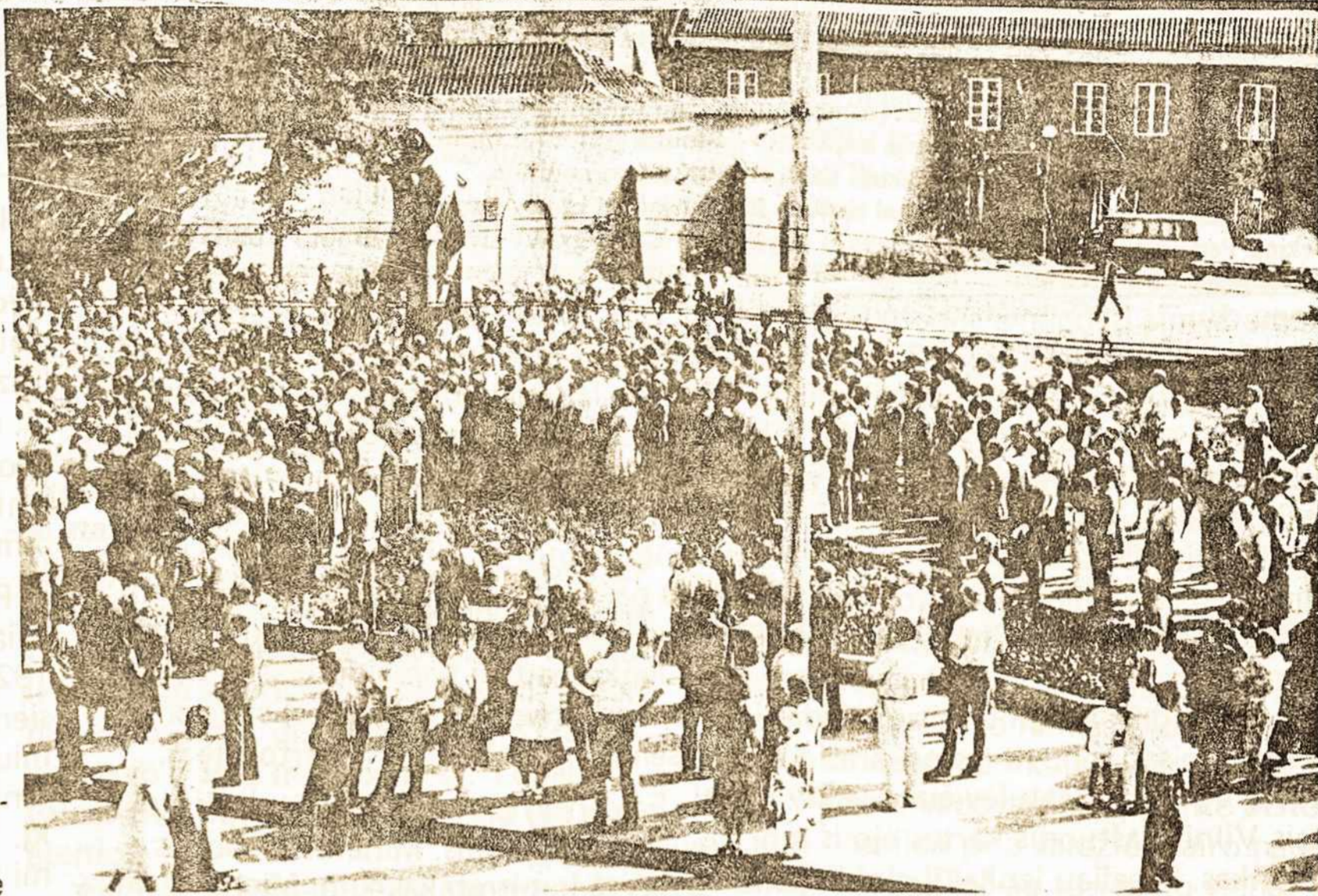
Straipsniai Lenkijos katalikų laikraštyje ir vyskupų pareiškimas

Paskelbimas arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus palaimintuoju rado platų atgarsį katalikiškoje Lenkijos spaudoje. Krokuvos kurijos leidžiamas savaitraštis "Tygodnik Powszechny" š.m. liepos 19 d. laidoje įdėjo kun. Adamo Bonieckio, MIC, iškilnių Romoje aprašymą. Straipsnio autorius rašo:

"Kai popiežius ištarė beatifikacijos žodžius, skelbdamas, kad nuo to momento Dievo tarnas arkivyskupas Jurgis Matulevičius gali būti vadinamas palaimintuoju ir paskyrė sausio 27 dieną jo šventės diena, 61 metų amžiaus vyskupas Antanas Vaičius, apaštalinis Telšių administratorius, kuris prieš tai išreiškė rtualinį prašymą dėl paskelbimo palaimintuoju, krito prie popiežiaus kojų. Tai jokiose apeigose nebuvo numatyta. Šį dėkingumo mostą pastebėjo tik pirmose eilėse sėdintieji, negausūs tikintieji ir jį nebuvo tinkamai užfiksuotas nuotraukose, nes netgi igudusiam Arturo Mari ("L'Osservatore Romano" fotografas) tai buvo visiška staigmena. Tas pats buvo ir su popiežiaus mostu, padedančiu vyskupui pasikelti. Tai mostas, kuris geriausiai išreiškia šio nepaprasto momento nuotaiką. (...)

Iškilmės vyko lyg ir dviejuose lygiuose, kurių vienas yra jamžintas tūkstančiuose filmų juostose, kasėtėse, fotografijose, magnetofono juostelėse, ir antras, žmogaus akiai nepastebimas, pasiliko prieinamas tik taiems, kurie supranta, kad svarbiausia yra tai, kas matoma širdimi.

Lyg ir šių dviejų lygių tarpe buvo Lietuvos dvasiškių dalyvavimas, kurių vienuolika (buvo 9, Red.) sėdėjo prie Šv. Petro konfesijos. Plačiai atvertomis akimis, susijaudinę, tylūs, susikaupę liudininkai, kurie turės visa atpasakoti broliams savo krašte. Be to, tūkstančiai viso pasaulio lietuvių pasipuošusių gražiais tautiniais drabužiais, kurie kartais jau nebemoka gimtąją kalbą "Tėve mūsų" maldos. Tai paaikšėjo audiencijos metu, kai popiežius, perskaitęs ilgą kalbą, pradėjo lietuviškai Viešpaties maldą, kurion tik negausūs dalyviai sugebėjo įsijungti. Taip pat dalyvavo iš įvairių pasaulio kraštų marijonai. Čia jie susitiko beatifikacijos proga, dėl kurios visuose

Lietuvių demonstracija Vilniuje prieš sovietinę okupaciją praėitų metų rugpjūčio 23

namuose kiekvieną dieną kartu ir kiekvienas atskirai meldėsi ir dabar matė, kad tai ko prašė, įvyko. (...)

Iškilmės buvo lietuviškos. Giedojo lietuvių chorai, lietuviškai vyskupas Vaičius perskaitė altoriaus kandidato biografiją. Buvo daug pastangų, kad šis pobūdis būtų išlaikytas. Pvz. apie naują palaimintąjį buvo sakoma "Matulaitis" arba "Matulewicz", nors lietuvišką pavardę jis pats, turėdamas 20 metų, pakeitė į lenkišką ir niekad prie lietuviškos pavardės negrįžo. Šv. Tėvas sakydamas pamokslą itališkai (vertimai į lenkų, lietuvių ir anglų kalbas buvo iš anksto išdalinėti šv. Mišių dalyviams), Lenkiją paminėjo tik vieną kartą, kai vardino kraštus, kuriuose palaimintasis Jurgis Matulevičius darbavosi. Tai buvo didelio popiežiaus subtilumo išraiška. (...)

Palaimintasis pagal šv. Povilo principą, norėjo būti "viskuo visiems". Norėjo, kad jo vyskupijose gūdai galėtų mels-tis gudiškai, lenkai lenkiškai, o lietuviai lietuviškai. Jis nesutiko, kad pagalba dėl karo nukentėjusiems būtų teikiama, jeigu iš pagalbą gaunančių tarpo buvo išskirti žydai, ir tai tada, kai dar buvo jaunu dvasiškiu, nebijojo kaltinimų modernizmu ir simatijomis revoliucijai, kai reikalasėjo dėl tiesos ir žmogaus labo. Beveik visą savo gyvenimą veikė lojaliai ir su meile, Lenkijoje, gerbiamas ir mylimas visų tų, kurie jį arčiau pažino, niekad nenustojo būti lietuviu, ir Lietuvos reikalai visad jam rūpėjo. Ir galbūt todėl

jis sugebėjo sušveininti savo tautiečių kartėlį, kai Vatikanas priskyrė Vilniui Lenkijai. (...)

Naujasis lietuvių, o kartu ir lenkų, palaimintasis yra naujas bendrumo ženklas. Tegul jis būna, jeigu tuo bus lietuviams artimesnis, Matulaitis, ir kartu tegu būna, kaip jis pats norėjo — Matulevicz. Neturime vieni kitiems šventuosius iš rankų plėsti".

Antras straipsnis

Tas pats savaitraštis liepos 5 d. laidoje išspausdino Tadeusz Gorsko, MIC, ilgą ir išsamų straipsnį apie arkivysk. Matulaitį. Štai kelios ištraukos:

"Birželio 28 d. Jonas-Paulius II Romoje paskelbė palaimintuoju arkivyskupą Jurgį Matulevičių. Jis buvo lietuvis, bet žymią savo gyvenimo dalį praleido Lenkijoje. Dvejus metus prieš savo mirtį jis pasakė kardinolui Gasparri: "Beveik visą savo gyvenimą nuoširdžiai ir visomis jėgomis darbavausi Lenkijoje". Jo pavaedė kaip visuomenės veikėjo, įstatų projektuotojo, Vilniaus vyskupo ir popiežiaus atstovo lietuvių tautai tapo jamžinta tautinių kultūrų istorijoje. (...)

Kadangi kelis šimtmečius Lenkija ir Lietuva buvo viena valstybė, Vilniaus vyskupija buvo tautiškai mišri. Lietuviai seną sąjungą su Lenkija laikė sau nenaudinga, kūrė atskirą valstybę ir negalėjo įsivaizduoti savo atgimusios valstybės be istorinės sostinės Vilniaus.

SEMANARIO
MŪSŲ
LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Metine prenumerata Brazilijoje Cz.1.000,00
Prenumerata paprastu paštu užsienij: 35 Dol.
Prenumerata oro paštu Štairės Amerikonos 60 Dol.
GARBĖS PRENUMERATORIUS Cz. 600,00
Užsijaautos, Sveikinimai ir Skelbimai (Anūneliai) mokami už skilties (Coluna) centimetrai Cz.80.00
Už skelbimų kalbą ir turinį, Redakcija neatsako.
Straipsnius ir Korespondenciją Redakcija taisy bei tvarko savo nuožiūra.
Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.
Čekius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti FRANCESCO GAVENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

Rua Juventus, 28 Parque da Moóca - CEP 03124
São Paulo - Brasil
Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS
Administrador: PETRAS RUKŠYS
Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina Cz.30.00
Į P. Ameriką oro paštu: 45 Dol.
Į tolimus kraštus: 75 Dol.
Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS Cz.1.500,00
molami už skilties (Coluna) centimetrai Cz.80.00
Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.
Atsiųskite savo nuožūrą.
FRANCESCO GAVENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

kuriame žymią daugumą sudarė lenkai ir kuris buvo jų tautinio gyvenimo centru. Tuo tarpu kaimas buvo daugiausiai gudiškas ir ortodoksiškas. Tikrai toli einantis kompromisas galėjo išspręsti sunkias šių tautų sugyvenimo problemas. Tuo tarpu lietuviai, kaip ir lenkai, nebuvo linkę daryti nuolaidų. Be to, lenkai manė, kad gudai nutautės; jie tačiau kovos atmosferoje tautiškai brendo ir reikalavo jiems priklausomų teisių. Kadangi kompromisas nebuvo rastas, prasidėjo kova. Vyskupo Matulevičiaus valdymo metais Vilnius aštuonis kartusėjo iš rankų į rankas. Pagaliau lenkai jį ginklu paėmė. Lietuva šio fakto nepripažino ir paliko su Lenkija šaltojo karo stovyje. (...)

Kadangi Vilniaus vyskupija buvo daugiatautė, jis dažnai sakydavo: "Esu katalikų vyskupas ir noriu tarnauti vienodai visiems ir vienodai rūpinsiuosi visų savo žmonių reikalais. Man gudai, lenkai ar lietuviai yra vienodai lygūs. (Dienoraštis, 1919 m. vasario 27 d.). Šveicarija, jo studijų ir sielovados veiklos kraštas, jam buvo įvairiomis kalbomis kalbančiųjų taikingo sugyvenimo pavyzdys.

Nepolitinis jo nusistatymas buvo šių principų pasekmė. Norėdamas būti ganytoju visoms kovojančioms grupėms, jis turėjo savo vyskupiškoje veikloje ribotis grynai religiniais reikalais ir išjungti politinę sritį, kuri skyrė. Ingreso dieną, kreipdamasis į vyskupijos žmones, pasakė: "Kristaus pavyzdžiu stengsiuosi apimti visus, būti viskuo visiems. Esu pasiruošęs už tiesą mirti. Trokštu jums būti tik tėvu ir ganytoju. Kristaus sekėju". (...)

Galbūt ypatingai jam nemalonius lenkų-lietuvų konfliktas. Jis numatė liūdnas jo pasekmes. Laiške vyskupui Przedzieckiui jis išsireiškė: "Bijau, kad mūsų taikinti kada nors gali čia ateiti kazokai".

Tam tikru esamų sunkumų pavyzdžiu gali būti vyskupui Matulevičiui rašytas atviras laiškas, kuris pasirodė "Mūsų krašte" ("Nasz kraj") 1919 m. gruodžio 16 d. Jį parašė Pilsūdskiui simpatizuojantis liaudies tarybų politinis suvažiavimas. Autoriai reikalavo, kad vyskupas pašalintų iš Vilniaus apskrities mišrių parapijų 10 lietuvių kunigų ir pakeistų lenkų naudai pamaldų tvarka Grasiño, kad kreipsis į (Lenkijos) steigiamą jį seimą ir net bandys pavartoti jėgą.

Faktinai ne vyskupas Matulevičius buvo čia užpultas. Minėtus klebonus paskyrė jo pirmtakas kun. Michalkevičius. Jis taip pat nustatė ir abiejų kalbų proporciją. Tai buvo K. Bendrijos visuotinio užpuolimas. Iš vyskupo buvo reikalaujama, kad jis savo rankomis lenkintų Bendriją. Liaudies tarybų grasinimas nebuvo vien teorinis. Su policijos ir kariuomenės pagalba buvo išvežtas Giedraičių klebonas ir buvo bandoma pašalinti lietuvių kalbą iš šventovės. Vėliau tai buvo daroma ir kitose parapijose".

Vyskupų pareiškimas

Lenkijos episkopatas birželio 28 dienos iškilnių proga lietuviams skirtame laiške (laiškas rašytas 1987 m. gegužės 2 d. Čenstakovoje, kur tuo metu vyko visuotinis episkopato suvažiavimas – konferencija) apie arkiv Matulaitį sako:

"Džiaugiasi Lietuva, kurios sūnumi jis buvo ir iš kurios tikėjimo lobio sėmė jo tėvai ir jis pats. Džiaugiasi Lenkija, kuri įskiepijo Lietuvai krikščionybę. Džiaugiasi, nes palaimintojo Jurgio gyvenime ypatingai atsispindi abiejų tautų vienybė Dievuje. Džiaugiasi tėvai marijonai, kurių atnaujintojas sulaukė palaimintojo garbės, ir Eucharistijos tarnaitės, kurių vienuolija jis įsteigė. (...) Šiandien, būdami kartu su Jonu-Paulium II Šv.

Petro aikšteje ir dalyvaudami arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus beatifikacijos iškilnėse, meldžiame Visagalį Dievą taikos bei ramybės pasauliui ir pilnos žmogaus bei tikėjimo laisvės Lietuvai ir Lenkijai".

Lojalus Lenkijai

Būdamas Vilniaus vyskupu palaimintasis Matulaitis, kaip dažnai yra kartoja, ma, nė vienai savo vyskupijos tautybei pirmenybės neteikė, tačiau tas faktas, kad Vilniaus vyskupijos sostas priklauso lietuviui, skatino lietuvius neatsižadėti savo tautybės. Savo pradininko – Vilniaus vyskupijos administratoriaus kun. Kazimiero Michalkevičiaus 1911-1912 m. nustatytos parapijose kalbų proporcijos vysk. Matulaitis, nežiūrint didelio lenkų administracijos ir dvasiškijos spaudimo, nepakeitė.

Palaimintasis buvo lojalus lenkų vaidžiai. Kai ambasadorių konferencija 1923 m. patvirtino Lietuvos-Lenkijos sieną, jis su visomis reikalingomis iškilnių apeigomis pasitiko į Vilnių atvykstantį Lenkijos prezidentą Wojciechowskį. Tačiau jau tada buvo numatomi galimi pasikeitimai. Kun. Stasys Yla knygoje "Jurgis Matulaitis" 262 psl. rašo: "Ap. Sostas buvo užtikrinęs lietuvių delegacijai, kuri lankėsi 1924 m. pabaigoje Romoje, kad faktinio politinio valdymo sienoms pasikeitus, automatiškai bus pakeistos ir bažnytinio sutvarkymo ribos. Tas principas buvo įtrauktas ir į konkordatą su Lenkija". Politinio valdymo sienos pasikeitė ir 1939 m.

Per paskutiniuosius 10 metų lenkų pažiūra į arkiv. Matulaitį gerokai pasikeitė. Dar neseniai iš Panevėžio Pajuostės kilęs kun. Meystowicz savo prisiminimuose rašė, kad Matulaitis buvo nepriimtinas kaip Vilniaus vyskupas, nes buvo lietuvis. To paties savaitraščio "Tygodnik Powszechny" skiltyse jis buvo vadinamas šovinistu ir atkakliu lietuviu. Prieš II D. karą sunku buvo įsivaizduoti, kad lenkas popiežius paskelbs lietuvių palaimintuoju. J.B.

"Tėviškės Žiburiai"

Už lietuvišką knygą ir spaudą lietuviai tlek daug kovojo ir kentėjo. Dabar lietuviška knyga stovi ir dulka kloskų lentynose, laukdama, kol kas ją nupirks.

CIRURGIJOS DENTISTAS

Dr. Jonas Niciporciukas
Dr. Paulo R. Niciporciukas

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206 - 1º and.
V. Prudente - Fone: 273-6696

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvas de todos os tipos. para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas, tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coelho Barradas, 104 - V. Prudente - Fone: 274-0677

Res.: 274-4886

BALTIEJI IR RAUDONIEJI CARAI,

Rusijos imperijos saulėlydyje didžiausią jos gyventojų dalį sudarė valstiečiai. Jie buvo labiausiai užguiti tada, tokie jie liko ir šiandien bolševikų imperijoje. Valstiečiai nulėmė žemą vidutinį pragyvenimo lygį ir tautų sąmoningumą. Visi rusų imperijos gyventojai skurdo, o valstiečiai labiausiai, nes čia ilgiausiai užsitęsė baudžiava. (Rusija paskutinė Europoje panaikino baudžiavą). Carinė santvarka nuo seno skiepyjo gyventojams nuolankumą. Tobulesnės visuomenės idėjų bijojo, todėl neleido joms plisti.

Dėl atsilikusios visuomenės satvarkos Rusijos imperijos sąmoningumas, išskyrus lenkus ir lietuvius, buvo žemas. Todėl jos nekovojo dėl savo gerovės ar demokratinių laisvių. Ir tik negausi inteligentijos dalis, susipažinusi su Vakarų Europos visuomenine mintimi, sielojosi dėl savo tautos atsilikimo.

Pirmasis pasaulinis karas ypač skaudžiai palietė Rusiją. Ūkiškai atsilikusi, karo nualinta, skurstanti Rusija tapo gera dirva įvairiems pasaulio pereijūnams. Grupė sąmokslininkų, pasinaudojusi politiniu vidaus chaosu, liaudies masių tamsumu, dalies kariuomenės dezorientacijos, iš tikrą susikūrusios demokratinės vyriausybės, užgrobė valdžią ir sukūrė baisų terorą.

Bolševikų sėkmę nulėmė jų sumaniai išnaudojami žemiausi žmonių instinktai. Nesąmoningiausiai tautos daliai siūlė plėsti turtingesnius, dalytis jų turta. Skelbė, kad viskas priklauso liaudžiai. Patys tamsiausi gaivalai palaikė tuos šūkius ir prisidėjo prie bolševikų.

Pilietiniame kare žuvo ar emigravo aktyvesnė, prieš bolševikus nusiteikusi rusų tautos dalis. Carinės santvarkos šalininkus ir potencialius savo priešininkus suiminėjo ir uždarinėjo į ką tik įsteigtus kare lagerius.

Pasibaigus pilietiniam karui, rusai bei kitos bolševikų imperijoje likusios tautos neteko aktyvesnių ir drąsesnių savo žmonių. Todėl bolševikai lengvai palaužė silpną bei pasyvų pasipriešinimą jų eksperimentams. Kolektyvizacija nusinešė

milijonus valstiečių į kapus, o gyvuosius pasmerkė skurdui, pavertė naujos imperijos baudžiauninkais.

Ypač sunki buvo ištremtųjų būklė. Priklijavę etiketę "buožė", bolševikai trėmė valstiečius iš tėvynės į tolimas, retai apgyventas savo imperijos sritis.— Toliuosius rytus, Sibirą vidurinę Aziją. Praretėjo Ukraina, Rusija ir kiti jų valdomi kraštai. Gyventojus apėmė siaubas, kai jie pamatė, jog yra bejėgiai, o jų gyvybės visai nevertinamos. Sukaustyti baimės, jie ne tik nesipriešino, bet ir nedrįso skųstis savo dalia. O nuolatiniai "liaudies priešų" valymai, kai žmonės dingdavo naktimis negrįžtamai, gąsdino visus.

Skurdo valstiečiai ir darbininkai bei smulkūs tarnautojai. Žemos, valstybės nustatytos algos buvo nepakeičiamos. Miestuose stigo maisto, nes kolektyvizacija smukdė žemės ūkį. Tik bolševikų elitas naudojos visomis gėrybėmis. Tačiau ir jį baugino nuolatiniai "valymai". Stalinas buvo įtaręs. Jis įieškodavo, ir "rasdavo" savo priešų ir elito eilėse. Todėl ir valdančioji viršūnė nebuvo tikra dėl savo ateities.

Bolševikai baugino žmones šnipinėjimu. Šalį apėmė šnipinėjimo psichozė. Negalėjo pasilikti draugas draugu, bendradarbis-bendradarbiu, net brolis broliu. Stalinas sumaniai skaldė visuomenę, baugino ją ir laikė pažabojęs nuolatine baimė. Todėl žmonės negalėjo susivienyti kovai dėl savo gerovės.

Pasibaigė Antrasis pasaulinis karas, ir Sov. Sąjungoje prasidėjo dar didesnis teroras, apėmęs visus gyventojų sluoksnius. Reikėjo vergų statyti miestus, fabrikus, kasti žemės turtus, kirsti miškus. Didžiosios komunizmo statybos reikalavo kančių ir aukų, rijo jas kaip devyngalvis slobinas ir vis šaukė naujų. Stalino "draugai", pasitelkę skundikus, išdavikus bei šnipus, triūsėsi dienomis ir naktimis, skubėdami sukurti kuo daugiau "liaudies priešų".

Visais pokariniiais Stalino epochos metais gyvulinuose vagonuose grūdo bolševikai savo vergus į šiaurę, į Sibirą, į Toliuosius rytus, į vidurinę Aziją. Tai buvo pigi darbo jėga nusmukusiam šalies ūkiui atkurti. Ypač skaudžiai nukentėjo Vakarų Ukraina, Lietuva, Latvija, Estija. Aprengę skudurais, pusbadžiai, maitinę

maisto atliekomis, išnaudoję patiems sunkiausiems darbams, plėšė iš pasmerktųjų didžiausią pelną.

Mirus Stalinui, naujieji imperijos valdovai kritikavo jo terorą bei asmens kultą. Džiaugėsi išsivadavę iš geležinio kumščio. Tačiau su Stalino mirtimi tautų baimė neišnyko. Ji tęsėsi iš inercijos. O tuo metu bolševikų elitas kovojo dėl valdžios. Tai buvo pereinamasis laikotarpis.

Žemesnioji valdžia laukė kovos pabaigos ir pastovios būklės. Tautos juto pereinamojo laikotarpio neaiškumą bei netikrumą. Žmonių baimė šiek tiek atlyžo, atsirišo liežuviai. Kai kuriose žmonėse darbininkai reikalavo geresnių darbo sąlygų, didesnio atlyginimo. Tačiau naujieji valdovai žiauriai susidorodavo su drąsesniaisiais.

Elitui išsivadavus nuo Stalino diktatūros varžtų, pasijuto laisvesni ir norėjo paimti valdžią į savo rankas. Todėl išliko, kaip tada skelbė "kolektyvinė vadovybė". Atseit, vadovaus grupė elito atstovų, kuri neprileis prie valdžios vairo naujo diktatoriaus. Tačiau tuo metu vienas iš tos "kolektyvinės vadovybės" — Chruščiovas ėmė stiprinti asmeninę savo valdžią. Šalino priešininkus ir traukė šalininkus. Tugo nauja karikatūrinė diktatūra. Bolševikinis elitas išsigando Chruščiovo, nes jis tapo pavojingu. Jis nesukūrė elitui ekonominio rojaus ir darbininkams paliko žemus atlyginimus. Pagrindinis valstiečių prasimaitinimo šaltinis liko arai, kuriuos pūrendavo šiokiadieniais po darbo kolchoze ir sekmadieniais. Gyventojams trūko net duonos. Pagaliau nepatenkintas elitas pašalino Chruščiovą.

Štai atėjo naujas bolševikų statytinis — Brežnevas. Jam valdant elito pozicijos sustiprėjo. Tai naujoji klasė, kurios brandulį sudarė aukštieji ir vidutinieji partijos vadeivos. Prie jų šlėjosi žmonių ir įstaigų valdytojai. Ši klasė tartum voratinkliu apraizgė viską. Jos nariai dalijosi tarpusavyje visas vadovaujamas ir peinin-gas vietas. Jie įsivedė įvairias privilegijas, kurias nuo eilinių piliečių kruopščiai slėpė. Jis statėsi vilas, ištaigingus namus, važinėjo į užsienį. Jie susidarė galimybes naudotis deficitinėmis bei užsienietiškomis prekėmis iš bazių ir tik jiems skirtų parduotuvių. Jie užsiėmė stambia spekuliacija ir kyšininkavimu. Valdžia — jų ūkinės gerovės laidas, todėl bet kokia

COMERCIAL SVEIKAS LTDA.

BEBIDAS FÍNAS EM GERAL, NACIONAIS E ESTRANGEIRAS

WISKIES - CHAMPANHES - CONHAQUES - LICORES - AGUARDENTES
CERVEJAS - REFRIGERANTES - SUCOS - AGUAS MINERAIS - ETC.

ACEITAM-SE ENCOMENDAS PARA FESTAS EM GERAL
CASAMENTOS, BATIZADOS, ANIVERSÁRIOS, CONFRATERNIZAÇÕES, ETC.

PROGRAME SUA FESTA E
DEIXE AS BEBIDAS SOB NOSSA RESPONSABILIDADE.

Rua Manoelã, 7 - CEP 03140 - Fone: 215-6227 - Vila Zelina - S. Paulo

Dra. HELGA HERING

MÉDICA - GYDYTOJA

HOMENS SENHORAS CRIANÇAS

Rua Quartim Barbosa, 6 - B. do Limão
Fone: 265-7590

De 2a a 6a. das 8 às 12 hs. e das 14 às 18 hs.

KALBAMA LIETUVIŠKAI

kaina stengėsi tą valdžią išlaikyti.

Kuriantis bolševikų imperijai buvo idealistų ir svajotojų. Dabar jau elitą sudarė partiniai karjeristai, siekiantys materialinės gerovės. Proto čia nereikia – priešingai, mąstantis žmogus – pavojingas, nes jis supranta melą ir apgaulę. Partinės karjeros laiptais lipa žmonės menkų protinių gabumų, veidmainiai, prisiplakėliai, tinginiai, kurie normalioje visuomenėje nieko nepasiektų ir nesiektų. Tokiems karjera užtikrinta. Jie gali klestėti tik šioje santvarkoje.

Su Černenkos atėjimu į Kremliaus sostą kai kur pasigirdo balsų, esą bus atleisti andropoviniai varžtai. Bet jokių pasikeitimų bei palengvėjimų nebuvo, o buvo ir toliau tęsiama senoji diktatūrinė politika. Nors pagal sovietinę konstituciją religija yra atskirta nuo valstybės, bet niekur pasaulyje religija nėra valstybės taip suvaržyta ir taip kontroliuojama, kaip Sovietų Sąjungoje.

Didesnis tikybinių grupių varžymas pradėtas 1979 m., pradėjus atvėsti atolydžio politikai ir érnus ruošti 1980 m. olimpiadai. Be to prasidėjo Afganistano okupacija. Per ketverius metus buvo sunaikintos visos disidentinės ir emigracinės grupės.

Sovietinės valdžios privedė Sovietų Sąjungą prie nemalonios ekonominės padėties. Paėmęs valdžia Gorbačevas teisingai sako, kad kraštui reikia staigių reformų. Vienas dalykas kalbėti ir kitas įvesti reformas. Reiktų atsisakyti marksizmo principu ir staiga pranešti, kad Maskvos vadų buvo apsirakta, kad tie marksizmo principai yra stabdis progresui. Tai reiktų reik atsisakyti nuo komunizmo. Galbūt bus įvesta dolinė kapitalistinė sistema, kur bus neva moderniško marksizmo išraiška.

Štai kur Vakarai turi išnaudoti progą, nutraukti Rusijai teikimą trūkstamo maisto, technologiją ir paskolas. Dėl Vakarų paramos komunistinė Rusija jau išgyveno beveik 70 metų. Tėkiu būdu agresyvi sovietinė valdžia bus priversta nutraukti ir toliau tęsti pavojingą Vakarams "žaidimą". O Vakarams užuot žaisti su Pietų Afrikos ar Čilės antros eilės klausimais laikas būtų prabilti apie laisvės atstatymą pačioj Europoj.

Vyturys

GRUBŪS UŽPUOLIAI LIETUVOJ

(Vilnius-New Yorkas, vasario 23.LIC) Lietuvių Informacijos Centro žiniomis, vasario 22 iš Lietuvos Gorbačioviui buvo pasiųsta protesto telegrama prieš grubius žmonių užpuolius Vilniuje.

Vienas iš užpultųjų buvo pasižymėjęs Vilniaus Dramos teatro dailininkas Vytautas Jančiauskas, kurį vasario 13 milicija griebė gatvėje, jam beperkant gėlių. Jam ant galvos užmovė guminį maišą, įgrūdo į mašiną, ten primušė ir nuvežė į nežinomą patalpą. Toj patalpoj uniformotas milicininkas koridoriuje jam nukirpo plaukus, trenkė per veidą su šiurkščia pirštine (nubrozdino veidą), ir taip smarkiai davė į galvą, kad Jančiauskui iššoko du guzai, dabar šašai. Jį pasodino į tamsią kamerą, kur išlaikė 4 paras be valgio, tik davė vandens gerti. Jančiauskui pasakė, kad pats pavojingiausias ir didžiausias Lietuvos priešas yra Nijolė Sadūnaitė. Vasario 17 jam vėl uždėjo maišą ant galvos, jį apstumdė, kažkur tai vėl nuvežė ir išmetė. Jančiauskas per dvi su puse valandos pargrižo namo į Vilnių. Jis, tuo tarpu, buvo praeitais metais saugumo primuštas už dalyvavimą rugpiūčio 23 d. demonstracijoj.

Kitas užpultasis, Algis Vaišnoras, buvo sulaikytas ir primuštas vasario 16, kartu su šimtais kitų. Vaišnorą paėmė po Vasario 16 vakarinių pamaldų Šv. Mikalojaus bažnyčioje, kur laukė milicinių draugovininkų kordonas: žmonės turėjo eiti per milicinių draugovininkų taką, iš kurio pavienius asmenis buginimo tikslui griebė. Vaišnorą nuvilko į mašiną ir ten jį primušė, jam šonkaulius laužė.

Vasario 13 Vytautas Jančiauskas milicijos darbuotojų buvo grubiai sumuštas, nukirptas plikai ir išlaikė jį be prokuroro sankcijas 4 paras tik ant vandens. Vasario 16 žiauriai sumušė filologijos mokslo kandidatą Algį Vaišnorą ir Joną Volungevičių, taip pat šimtus kitų. Vasario 14, 20-21 d.d. prieš – įstatymiškai namų arešte buvo sulaikyti Sadūnaitė, Terleckas, Bogušis ir Cidzikas. Vasario 21 suėmė Andrių Tučkų, Joną Protusevičių ir daugelį kitų. Ligoninės perpildytos sužeistais. Priimkite mūsų gily pasipiktinimą.

Pasirašo: Nijolė Sadūnaitė, Vytautas Bogušis, Jonas Volungevičius, Petras Cidzikas, Vytautas Jančiauskas, Antanas Terleckas. Antgalinis adresas Sadūnaitės.

LAISVASIS PASAULIS SOLIDARI—ZUOJA SU BROLIAIS LIETUVOJ

J. E. Vyskupas Paulius Baltakis, sužinojęs apie vėliausius įvykius Lietuvoje, dar prieš vasario 16 d. skubiai susisieki su lietuviškų parapijų klebonais ir su vietiniais vyskupais, kviesdamas juos, jų **vyskupijas ir parapiečius** jungtis maldoj bei pasninku su meldžiančiais ir pasninkaujančiais Lietuvoje.

Pats pirmasis į Vyskupo Baltakio prašymą atsiliepė Šv. Vincento Pauliečio parapijos Pittsburge klebonas, Prelatas Paul Lackner, savo laiške Vyskupui Baltakiui pažadėdamas, kad jo parapijoje buv kalbamas rožinis už Lietuvą kasdieną.

Taip pat, Detroito Arkivyskupas Edmund Szoka išsiuntinėjo ne vien lietuviams kunigams, bet visiems vyskupijos kunigams laišką, kuriame primena, kad lietuvių tauta pernai atšventė 600 m. Krikšto jubiliejų. Jis taip pat priminė kunigams, kad Lietuva šiemet švenčia 70 m. nepriklausomybės atstatymo sukaktį, tačiau tragiškose sąlygose.

Detroito Arkivyskupas Szoka toliau prašo visų kunigų atkreipti dėmesį į Vyskupo Baltakio atsišaukimą, kurio tekstą prideda prie savo laiško. Detroito arkivyskupijoje yra dvi lietuviškos parapijos. Arkivyskupas Szoka apskaičiuoja, kad jo vyskupijoj yra apie 1200 lietuvių.

Newarko Arkivyskupas Theodore McCarrick taip pat atsiliepdamas į Vysk. Baltakio laišką, pritarė pastarojo žygiui, prašant lietuviškų parapijų klebonus praveisti maldas už Lietuvą vasario mėnesį.

Scrantonio Vyskupas James C. Timlin panašiai pritarė maldos už Lietuvą akcijai ir žadėjo visomis pastangomis prisidėti

Tai tik patys pirmieji atsiliepimai šiuo reikalu.

(LIC)

CURSO

AUDIOVISUAL

DO IDIOMA LITUANO
POR CORRESPONDÊNCIA

Informações: tel.273-0338

IEŠKOMA

moteris namų darbams ir vaikučių priežiūrai galinti gyventi su šeimninkais.

Skambinti Brunai tel. 265-4473 vakarais ar savaitgaliais.

ANGIE

GIRCKUS & CIA. LTDA.

CONFECÇÃO MASCULINA E FEMININA

MODAS

Rua Solon, 773 Fone: 221-6377 Bom Retiro
CEP 01127 — São Paulo — Capital

K. Baronas

STALINO AUKŲ FILMAS

Vakarų Vokietijos pirmojo kanalo televizijos stotis pradėjo ruošti Stalino aukų filmą, imdama medžiagos ne tik iš Pabaltijo valstybių, bet taip pat iš Lenkijos, Rumunijos, Kaukazo ir kt. tautų.

Lietuvių tremtinių tragedijai atvaizduoti televizijos režisūra daugiausia rėmėsi J. Prunskio leidiniu "Sibiro lietuviai", nufilmuodami laidotuves gyvenvietes, slaptai laikomas šv. Mišias, kapines ir t.t. Taip pat nufilmuotos buvo mūsų partizanų nuotraukos bei iš Pr. Gaidos vokiško leidinio trys vysk. J. Matulionio atvaizdai.

Lietuvos žemėlapyje (1920 m. Maskvos sutarties sienos) parodomos vietovės, kuriose buvo bolševikų kankinti ir nužudyti lietuviai kaip Panevėžyje, Telšiuose, Pravieniškėse, N. Vilnia – svarbi geležinkelio mazgo stotis, kurioje buvo surenkami išvežimui Lietuvos gyventojai.

Lietuvių tautos tragedija, pridedant 1940 m. okupacija, įkalbėta 15 min. ilgio juostelėje, primenant, kad pirmą suėmimų bangą įvyko 1940 m. liepos mėn. Ji palietė 2 tūkst. lietuvių, daugiausiai intelektualų. Po jos buvo 1941 m. birželio mėn. trėmimai, išvežant iš Lietuvos 35 tūkst. vyrų, moterų ir vaikų. Antra okupacija susilaukė ginkluoto pasipriešinimo. Palaužti mūsų partizanų kovos dvasią į Lietuvą buvo atsiųstas ideologas M. Suslovas. Jo pasakyti žodžiai – bus Lietuvos vardas, tačiau joje nebus lietuvių – neišsipildė, nežiūrint taip pat kelių didelių išvežimų. Nesulaukus vakarų pasaulio paramos, ginkluotos lietuvių tautos pasipriešinimas po aštuonerių metų buvo ginkluotų raudonosios armijos specialiųjų divizijų nuslopintas.

Atviru klausimu paliktas įkalbėtas lietuvių tautos spontaniškas sukilimas 1941 m. birželio 23 d., užimant Kauno radijo stotį ir tos pačios dienos rytą skelbiant pasauliui Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Sukilime aktyviai dalyvavo 25 tūkst. kovotojų. Aukos buvo didelės – daugiau kaip 4000 užmuštų ir 8 tūkst. sužeistų. Ypač aštrios kovos vyko aplink Kauną, pareikalavusios 200 užmuštų ir 150 sužeistų. 1941 m. birželio 25 d. parado žingsniu, jau į laisvą Kauną įžygiavo vo-

kiečių daliniai. Sukilimas Lietuvoje trečiojo Reicho valdovų įsakymu buvo visiškai nutylėtas. Net ir kariuomenės pranešime jis nebuvo suminėtas. Tai buvo pirma, karti lietuviams piliulė. Tuo tarpu gen. Fridrichas Vilhelmas von Kiu-chel už Kauno "užėmimą" buvo apdovanotas riterio kryžiumi (Ritterkreuz), o ltn. Elohret giriamas už radijo stoties užėmimą. Apie lietuvius – nė vieno žodžio.

Ar galima bus šiuos karčius, bet teisingus žodžius vokiečiams įtraukti į filmą, režisūra tuoj pat nepasakė, nes Stalino aukoms yra skiriamas 90 min. ilgio filmas, o tautybių yra daug. Filmą numatomas rodyti vasario mėn. pabaigoje ar kovo mėn. pradžioje vakaro programoje.

Rašydamas apie televiziją, norėčiau sustoti prie kelių pastabų, liečiančių gintarų kraštą.

Antras kanalas po 7.v.v. žinių duoda Vokietijos ir Europos oro apžvalgą, dažniausiai virš Lietuvos pvz. atžymėta žemą oro spaudimą, pavadindamas "Russland" nors iš kelių meteorologų teko išgirsti ir "Litauen" ar "Baltikum", bet vėl daugiausia Baltijos jūrą vadinant "Ostsee" – Rytų jūra.

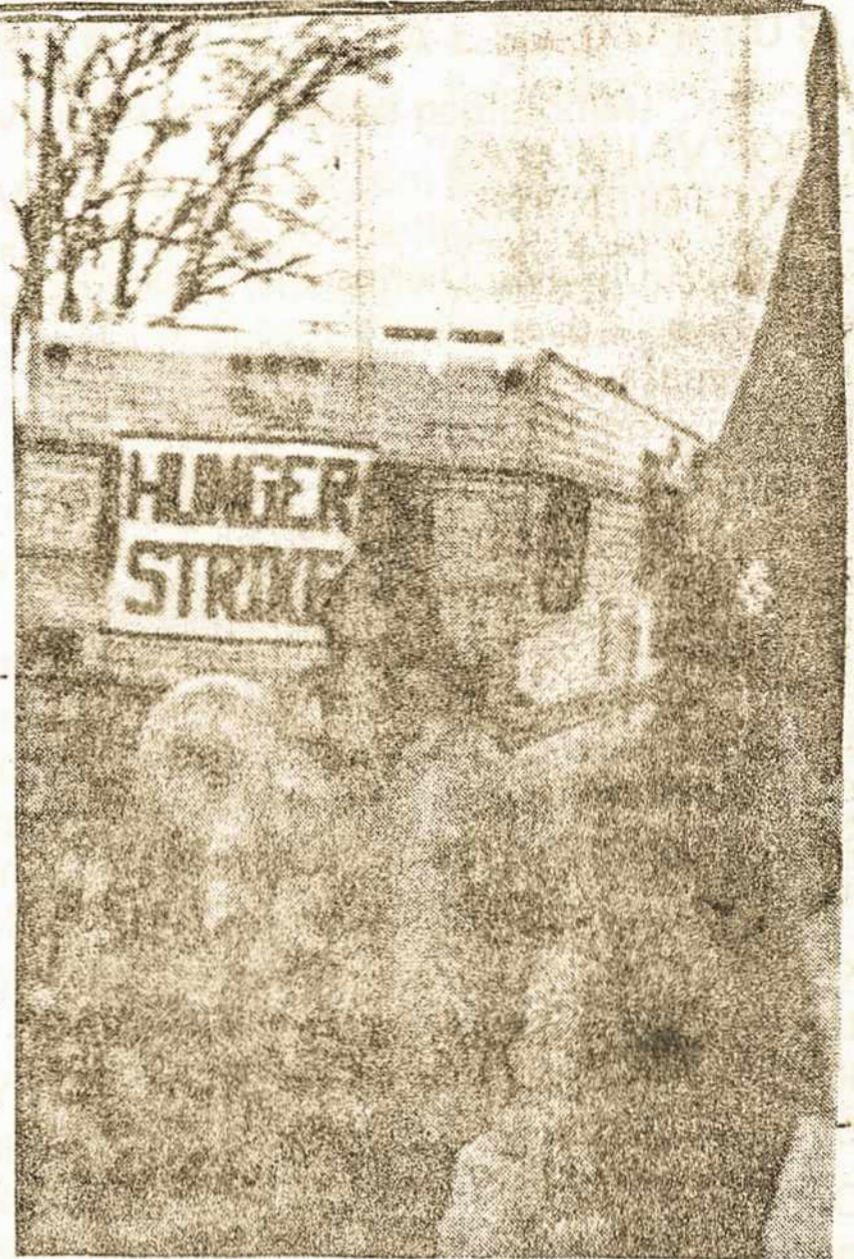
Mirus smuiko virtuozui Jaša Heifecui, antras kanalas vakarinių žinių pranešime jį pavadino "Litauer". Daugumas vokiečių spaudos pažymėjo, kad jis buvo gimęs "in Vilna", Lietuvos sostinėje.

"Draugas"

BADAVIMO PROTESTAS PRIE SOVIETŲ AMBASADOS

Po sėkmingos Kanados Lietuvių Bendruomenės surengtos demonstracijos 1988 m. vasario 13 d. prie Sovietų Sąjungos ambasados Otavoje devyni studentai iš Toronto ir Hamiltono paskelbė trijų dienų bado streiką, protestuodami prieš sovietų draudimą Lietuvoje rengti religinius ar kitokius viešus minėjimus Vasario 16 proga. Tris paras badavo: Marytė Balaišytė, Darius Čuplinskas, Indrė Čuplinskaitė, Linas Daukša, Dana Grajauskaitė, Viktoras Lukošius, Zita Prakapaitė, Marytė Rudytė, Mirga Šalmiraitė. Pagalbinis ir ryšio darbus atliko studentai – Vytautas Čuplinskas ir Leonas Ehleris.

Prie specialaus autovežimio buvo priverstinai užrašai apie bado streiką ir atsi-

Devyni lietuviai studentai badavo prie Sovietų Sąjungos ambasados 1988 m. vasario 13-16 d. Prie badavusių autobuso - dvi studentės su Lietuvos vėliava

Nuotr. J. V. Danio

šaukimas į Gorbačiovą laikytis paskelbtos "glasnost" politikos. Pamainomis po du su Lietuvos vėliava ir plakatu vaikščiojo prieš ambasadą.

Oro sąlygos manifestacijai nebuvo palankios; šeštadienį – 15° C su stipriu vėju, sekmadienį – 10° C, pirmadienį pūga privertė 10 cm sniego, bet antadienį, vasario 16, oras jau buvo palankesnis.

Manifestacijoje dalyvaujantieji vykdė plačią programą – ne tik demonstravo prie ambasados ir teikė informaciją atvykstantiems, bet ir aplankė dvidešimt parapijų (sekmadienį), supažindino su religiniais varžtais Lietuvoje ir įteikė po egzempliorių "Kronikos" anglų kalba. Atsilankė užsienio reikalų ministerijoje. "Amnesty International" susitiko su parlamento nariu David Daubney, kalbėjo su kelių radijo stočių korespondentais.

Manifestacija-vigilija buvo baigta vasario 16 d. 6 v.v. (tai atitinka vasario 16 d. 12 v. nakties Lietuvoje). Kun. dr. V. Skilandžiūnas, Otavos lietuvių kapelionas, atliko kelias trumpas maldas, palaimino Otavos KLB apylinkės pirmininkės Ritos Rudaitytės duonos kepalą, kurio riekės buvo įteiktos badavusiems kaip simbolis badavimo pabaigos. Uždegus tris tautinių spalvų žvakes, sugiedota "Marija, Marija...", Kanados ir Lietuvių himnai. Užbaigimą stebėjo ir būrys Otavos lietuvių.

Labai įspūdingos ir produktingos manifestacijos platesnius aprašymus pateiks jos vykdytojai.

J.V. Danys

POSTO DE SERVIÇOS
SOUZA L T D A.
 Rua Voluntários da Pátria, 1275
 Santana Tel. 290-4899

PUTINO "VALDOVAS" LIETUVIŲ DIENOSE

Tradicinės Lietuvių Dienos Klivlande paprastai atneša dvasinės atgaivos ir su-traukia nemažai žmonių. Šiais metais jos vyko lapkričio 7 ir 8 d.d. Ir šiemet rengėjai – lietuvių Bendruomenės Klivlande apylinkės valdyba žiūrovų neap-vylė: įdomios ir turtingos tautodailės ir tautinių lėlių parodos, skoningai išdėsty-tos abiejose Dievo Motinos parapijos sa-lėse sukėlė didelį susidomėjimą. Parodas atvežusių menininkių A. Jonynienės ir S. Šatienės dėka pasidžiaugėm lietuviš-ko tautinio meno pavyzdžiais.

Kavinėje tiekiami Šv. Kazimiero litua-nistinės mokyklos tėvų komiteto suruoš-ti pietūs suteikė progą ne tik pasistiprin-ti, bet ir paremti mokyklą.

Didžiausia padėka tenka Lietuvių Bendruomenės valdybai, pirmininkauja-mai VI. Čyvo, už Los Angeles Dramos sambūrio iškvietimą. Tai pareikalavo daug pastangų, bendradarbiavimo ir ne-mažai lėšų. Klivlando lietuvių visuome-nė atsiliepė šiltai ir pozityviai – aukojo ir gausiai dalyvavo vaidinime.

Lietuviškas teatras – retas paukštis Klivlando lietuviškoje kolonijoje. Jo pa-sigendam ir pasiilgstam. Dar vis su ma-lonumu prisimenam rež. Petro Maželio,

tada dar Klivlande gyvenusio. A. Rukšė-no veikalo "Posėdis pragare" pastatymą...

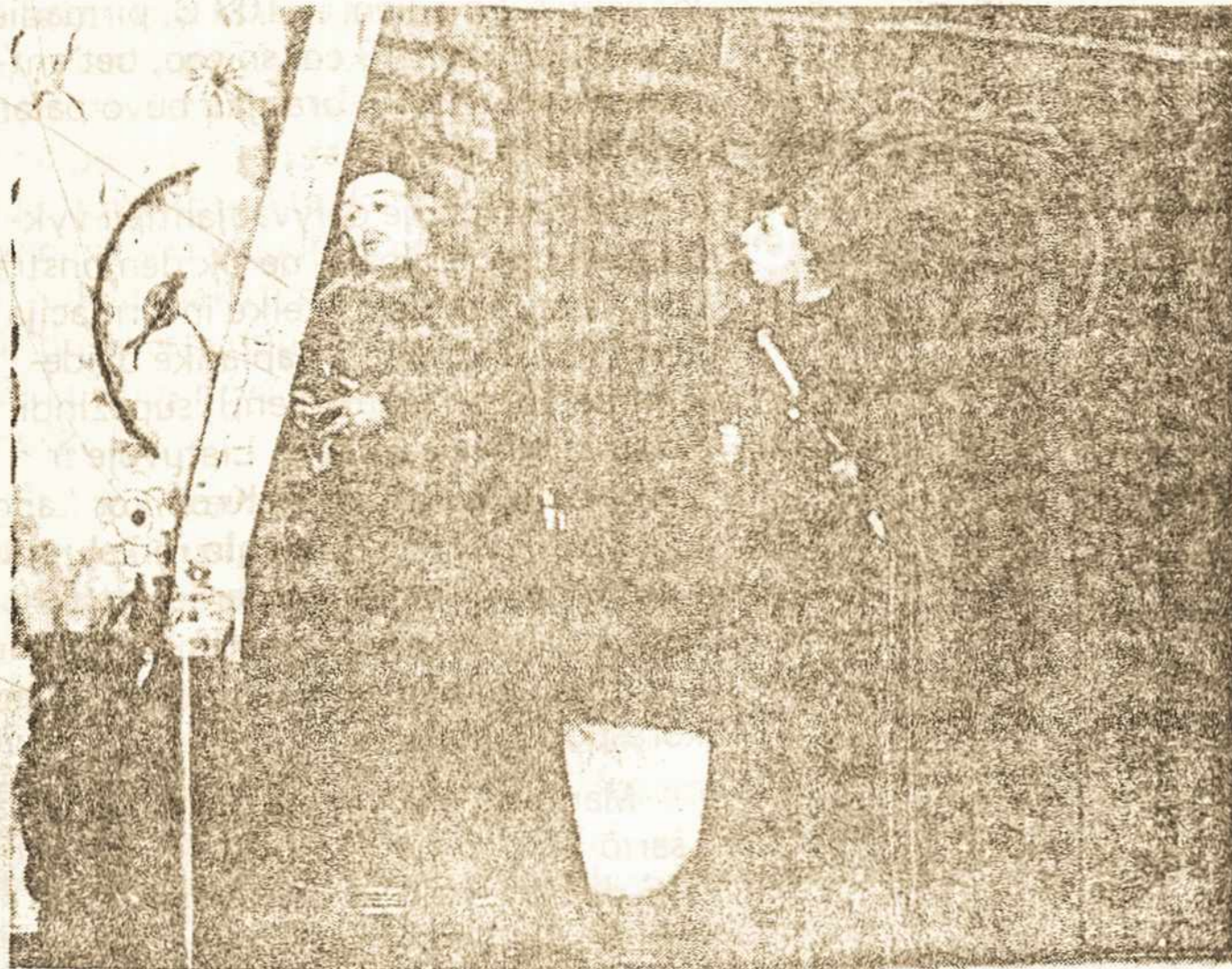
Vinco Mykolaičio-Putino drama "Valdovas" – sunkus veikalas, pareika-lavęs iš aktorių kieto darbo ir didelių sugebėjimų. Būdama eilinė žiūrovė, ne-siimsiu jo nei vertinti, nei kritikuoti. Tai padarys šios srities žinovai. Tačiau manau, kad tai buvo vienas geriausių Klivlande matytų veikalų. Džiugu, kad yra žmonių, aukojančių savo laiką, ta-lentą ir pastangas lietuviškam teatrui. Teatras gi – tai puikus įrankis palaikyti lietuvių išsivijoj. Įtikinančiai savo vaidmenis atliko pagrindiniai veikėjai – Vincas Dovydaitis – Krušna ir Sigutė Mikutaitytė – Danguolė. Už tai jie jau buvo vertai apdovanoti geriausių akto-rių titulaus Teatrų festivalyje Čikagoje.

Ypatingai didelį pasigėrėjimą kėlė vi-sų aktorių, įskaitant pačius jauniausius, graži lietuviška kalba. Įdomios dekora-cijos (nelengva jas gabenti iš kolonijos į koloniją) ir apranga prisidėjo prie spek-taklio įspūdingumo.

Dalia Staniškienė

**PIRMYN Į KOVĄ UŽ TĖVYNĘ,
UŽ BRANGIĄ ŽEMĘ LIETUVOS.
GARBĖ TĖVAMS, KURIE JĄ GYNĖ,
IR KAS UŽ ATEITĮ KOVOS.**

Maironis

V. Mykolaičio-Putino "Valdovas" suvaidintas Los Angeles dramos sam-būrio 1987 m. lapkričio 7 d. Lietuvių dienoje Klivlande

Savaitei bėgant...

Alf. D. Petraitis

Kiekvienų metų pradžioje mūsų jaunoji karta ruošiasi stoti į universitetus. Kas turi jaunimo namuose šiomis dienomis nemiega, nervuojasi, skaito laikraščiuose universitetan patekusių sąrašus. Nėra beveik šeimos, kuri to anksčiau, ar vėliau nebūtų pergyvenusi. Da-lis jaunimo laiko egzaminus į kelius universite-tus, kad jeigu vienas nepasiseks, tai gal turės daugiau laimės kitame.

Nors mano šeimoje jau pergyventos tos rūšies bėdos, bet pamatęs FUVEST sąrašą, ne-iškenčiau ir ėmiau skaityti visą eilę pavardžių. Raidės tokios mažytės, kad net reikėjo paimti padidinamą stiklą... O sąrašas nemažas. Visų pavardžių skaičius siekia apie septynis tūk-s-tančius iki septynių tūkstančių ir poros šimtų pavardžių.

Kas mane nustebino, tai lietuviškų pavar-džių radimas. Jau daug metų atgal "Mūsų Lie-tuvoje" vis būdavo kas paskelbdavo iš redak-ci-jos jaunuosius universiteto studentus. Bet da-bar man pačiam užėjo smalsumas, kiek čia tų lietuviškų pavardžių yra. Kad yra tai jau nėra abejonės.

Kai kas tuoj pagalvos, kad čia noriu daryti kokius įrodymus apie lietuvių skaičių Brazilii-joje. Iš tiesų, atrodo vistik įdomu pasidairyti. Kažin kaip ant širdies smagiau matyti kokį jaunuolį Jonaitį, Antanaitį, Kazakevičių, Mi-trulį universitetan įsikasusį. Aišku, kad nieko neturiu prieš tokias pavardes, kaip Cordeiro, Ribeiro ar Almeida.

Taigi nežinau ar tikėsite, kad vien tik Fu-vest sąraše, kuris pasirodė š.m. vasario 2 dieną radau net šešiolika pavardžių kurios neabejo-tinai yra lietuviškos. Taigi paskaičiuojant ma-tematiškai išeitų apie 2,25 iš tūkstančio. Tai jau-visai nebloga vidurkis. Tai reiškia, kad São Paulyje kas tūkstantis studentų, yra du su virš lietuvių kilmės. Čia dar reikia paskaity-ti, kad lietuvių šeimos nevien turėjo berniukus, kurie perdavė ir po vestuvių lietuviškas pavar-des. Turėjo lietuviai ir mergaičių, kurios ište-kėjo, bet jų vaikai jau tų pavardžių nebeturi. Jos ištekėjo už vietinių, įvairių kiiminių piilečių. Gai viena kita ir už lietuvių kilmės. Tai tektų paskaičiuoti, kad maždaug antra tiek įstoja į universitetus lietuvių kilmės jaunimo, tik to iš jokių sąrašų negalima bus rasti. Todėl nebus klaida skaityti, kad bent remiantis šiuo są-ra-šu šiais metais į universitetą per Fuvest gali-mai turėsime kas tūkstantį 4,5 lietuvių kilmės studentą ar studentę. Taip kalba sausos statis-tikos.

Dabar čia reikia prisiminti, kad tai dar ne-reiškia, kad tie jaunuoliai yra visi iš lietuvių centru, kaip Vila Zelina, kad jie visi lankosi lietuviškose parapijose, dalyvauja veikloje, jų tėvai skaito mūsų spaudą, kad jie visi kalba lietuviškai, jaučiasi lietuviai, ar buvo Vasario 16 gimnazijoje. Tai reiškia nieko daugiau, kad jie kada nors iš tėvų ar senelių pusės buvo lie-tuvių kilmės. Bendrai kalbant, čia iš viso tikrų Italu, tikrų vokiečių, anglų ar lietuvių labai mažai. Bet čia kalbama apie kokios kiimės yra tie žmonės. Jie gali būti trečios kartos, miš-rios šeimos nariai, bet nėra abejonės, kad jų gyslose yra lietuviško kraujo likučių. Ir apie tai kaip tik čia ir norėjau pakalbėti ir pasidžiaug-ti šiais rezultatais.

CHOPPERIA
ALEXCHOPP LTD.

CHOPP – PIZZA – QUEIJOS – FRIOS
RESERVAS PARA FESTAS – MUSICA AO VIVO
Rua SOLON 1062 – Bom Retiro – Tel. 223-2333

LIETUVIŲ KALBA

Daugumas Europos ir dalis Azijos kalbų priklauso vadinamajai indoeuropiečių kalbų šeimai. Yra pastebėta, kad tos kalbos senų senovėje, dar priešistoriniais laikais, buvo sudariusios vieną bendrą kalbą, arba prakalbą, kuri skildama ilgainiui davė pradžią atskiroms indoeuropiečių kalboms, jų tarpe ir lietuvių kalbai.

Prasidėjusi beveik nepasiekiamose amžių glūdimuose, lietuvių kalba yra visą laiką be atvangos kitėjusi vis nuolat įvairėjusi. Bet įvairėdama, ji nėra pasidariusi koku nors bespalviu mišiniu: ilgai plitusi atskirumoje ir pašalinių įtakų mažai veikiamą, ji lig šių dienų galėjo išlikti visai vienalytė, iš esmės nesumišusi su kitomis kalbomis.

Šitokią didelį savo kalbos senoviškumą lietuviai galėjo išlaikyti dėl to, kad jie ilgus amžius yra gyvenę nuošaly, toliau nuo didžiųjų prekybos bei susisiekimo kelių ir visai nutolę nuo judriojo antikinio pasaulio. Dėl tos ilgos izoliacijos lietuvių kalba galėjo ilgai pasilikti nepalies-ta antikinės ir vėlyvesnės V. Europos kultūros bei civilizacijos. Todėl labai senų skolinių, paskolintų iš kaimyninių kalbų, lietuvių kalboje yra labai mažai. Patys seniausi skoliniai yra negausūs kultūros žodžiai, drauge su daiktais paskolinti iš germanų, arba iš kaimyninių slavų.

Patys lietuviai istorijos šviesoje yra pasirodę visai vėlai, bet jų kalba siekia daug gilesnės senovės. Joje yra išlikusių žodžių, kuriuos tepažįsta tik pačios seniausios indoeuropiečių kalbos. Taigi lietuvių kalba nuo pat žilosios senovės, maždaug už kelių tūkstantmečių prieš Kristų, ligi šių dienų yra išlaikiusi daugelį senoviškų dalykų, kurie kitose da-

bartinėse indoeuropiečių kalbose yra jau išnykę arba taip pakitę, kad juos dabar vos begalima atpažinti.

Paskutiniais laikais, ypač nepriklausomybės metu, Lietuvai vis daugiau įsitraukiant į V. Europos kultūrinį gyvenimą, ilgainiui šalia lietuviškų davyčių dar prisireikė ir tarptautinių žodžių, kurie sutinkami visose kultūringose kalbose ir vartojami visuotinėms sąvokoms atžymėti. Šalia šitos rūšies svetimybų buvo dar įsivesta visa eilė pakaitų tarptautinėms svetimyboms.

Nors pati lietuvių kalba yra labai sena, bet jos rašliava yra prasidėjusi visai vėlai, tik XVI amžiuje. Mat, ilgus amžius, net ir sukūrę savo didelę valstybę, ypač Vytauto Didžiojo laikais, lietuviai bendriems reikalams lig tol yra vartoję ne savo gimtąją, bet iš pradžios lotynų, vėliau gudų rusų ir pagaliau lenkų kalbą.

Dabartinė lietuvių kalba, žodžiu ir raštu vartojama mokykloje, bažnyčioje, spaudoje ir kt., nėra kuri nors viena parinktinė tarmė, bet vakariečių augštaičių šnektų pagrindu sudaryta bendra kalba, pritaikyta visų tarmių lietuviams ir skirta bendriems visuomeniniams bei kultūriniam reikalams.

Vyturys

MŪSŲ MIRUSIEJI

RIO LIETUVIŲ KOLONIJA RETĖJA
Rio lietuvių kolonijos šeima dar sumažėjo vienu nariu: šių metų kovo 16 d. širdies priepuoliu mirė **SOFIJA DUTKIENĖ**, a. a. Prano Dutkaus našlė.

Buvo palaidota S. João Batista kapinėse.

Liūdesy liko duktė Lucia, žentas Aristides Lima ir anūikai Ana Lucia, Claudia bei André Luiz.

Nekrologui žinią gavome nuo Antano Dutkaus, a. a. Prano brolio.

Sofija Dutkienė buvo pastovi ML-vos skaitytoja.

Viešpats teduoda Jai amžiną, laimę, o giminėms dvasinę paguodą.

VEIKLOS KALENDORIUS

(kuris prašosi papildomas)

— Kovo paskutinį sekmadienį šv. Kazimiero p-joj popietinių pamaldų nebus; esame visi kviečiami ypatingai gražiai atšvesti jau įprastas Velykines šventes.

— Balandžio 24: mėnesio paskutinio sekmadienio pamaldos šv. Kazimiero p-joj Marijos Metų dvasioje;

— Gegužės mėnesį — ypatingos gegužinės pamaldos;

— Gegužės 8: Motinos diena (bendra);

— Gegužės 15: Motinos dienos minėjimas BLSajungoj;

— Gegužės 22: API (Associação Paulista de Imprensa — São Paulo Valstijos Sajunga, savo būstinėj, miesto centre) paminės MŪSŲ LIETUVOS 40 metų;

— Gegužės 29: mėnesio paskutinio sekmadienio pamaldos šv. Kazimiero p-joj — Marijos Krikščionių Pagalbininkės šventė, gegužės mėnesio uždarymas;

— Birželio 12: gedulingojo birželio paminėjimas — Brazilų Diena Maldos už Lietuvą — pamaldos São Paulo katedroj.

Bendruomenės, organizacijos, spaudos darbuotojai, jaunimas — reikia jungti visas jėgas ir suruošti galimai įspūdingesnę manifestaciją, atsižvelgiant į Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 70-metį. Būtina išeiti **v i e š u m o n.**

— Birželio 13 ir liepos 11: "Excursões VILNIUS" — išvykos į Lietuvą;

— Birželio 24 — liepos 3: Imigrantų paroda Pavilhão da Bienal de São Paulo;

— Birželio 24—27: Pasaulio Lietuvių IV Kultūros kongresas Toronte, Kanadoj;

— Birželio 28—30: PLB-nės seimas Toronte;

— Birželio/liepos mėnesiais: jaunimo išvyka į užsienius...

PARDUODAME

AUTOMOBILIAMS
LIPINĖLIUS — Adesivos
SKYDELIUS su grandinėlėmis
Chaveiros com emblema Vytis.
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJŲ

LITUANIKOJ

parduodamas gražus sklypas
L-31 1000 m²
Kreiptis tel.549.7197

EXCURSÕES "VILNIUS 88"

CETEMAR e LUFTHANSA APRESENTAM 2 EXCURSÕES

para este ano:

saidas 13 de junho e 11 de julho

ROTEIRO: Finlândia, Estonia, Letonia e Lituania(2 semanas;
mais Leningrado e Moscou

INFORMAÇÕES: CETEMAR — rua 7 de Abril, 342 — 9º and.

Tel. 258-5955 com Dr. Vignola ou

tel. 241-2831 com Aleksandras Boguslauskas

MŪSŲ ŽINIOS

DIDŽIOSIOS SAVAITĖS APEIGOS ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOJ:

D. Ketvirtadienį (kovo 31): 20 val.
D. Penktadienį (balandžio 1): 15 val.
D. Šeštadienį (balandžio 2): 20 val.
VELYKOS: įprastą valandą.

VILA ZELINOJ:

VERBŲ SEKMADIENĮ:

Verbų šventinimas ir procesija 11 val.

D' KETVIRTADIENĮ:

Mišios 19 val.

D. PENKTADIENĮ:

Apeigos 15 val.

D. ŠEŠTADIENĮ:

Pamaldų pradžia 19 val.

Mišios 19,30

VELYKOS:

Prisikėlimo procesija ir mišios 6 val.
ryto.

VELYKŲ MARGUČIAI

Praėjusį šeštadienį V. Zelinos Liet. mokyklos mokiniai (po reguliarios pamokos 10 val.) margino velykaičius. Dalyvavo 13 mokinių, ir kiekvienas nusidavė po 3 kiaušinius skirtingom spalvom.

Ateinantį šeštadienį dažymas vyks dviejose grupėse: vaikams ir jaunimui.

Kiaušinių dažymo kursą praveda tos srities lietuvių liaudies meno specialistė Irena Skurkevičiūtė.

BRAZILIJOS PRIMAS SIMPATIZUOJA LIETUVAI

Dom Frei Lucas Moreira Neves, O.P., yra naujas São Salvadoro arkivyskupas ir Brazilijos Primas. Atsakydamas į kun. Pr. Gavėno sveikinimus, džiaugiasi galįs išreikšti visą savo "simptatiją Lietuvai, lietuvių tautai, jų ištvermingumui katalikybėj. Ir reiškiau visą savo brolišką solidarumą šiai Tautai kentėjimuose, kuriuos taip didvyriškai sutinka".

Arkivysk. Dom Lucas kelis metus dirbo Vatikane kaip artimas Popiežiaus pagalbininkas Pasauliškių Apaštalavimo departamente. Tad dar priduria: "Ir čia, kaip anksčiau būdamas Romoj, jungiuosi su Šv. Tėvu jo tikrai pranašiškuose žodžiuose ir gestuose Lietuvos ir Bažnyčios atžvilgiu tame Krašte. Kaip tik šia prasme jungiuosi su broliais lietuviais, švenčiant Lietuvos Krikšto VI šimtmetį; ir linkiu, kad realiztuotųsi šimtmečio Kryžiaus pastatymas Aparecidoj".

Ištisas Brazilijos Primo laiškas yra perduotas ML priede.

H. LOŠINSKAS U.B.E. VADOVYBĖJ

UBE (União Brasileira de Escritores – Brazilijos Rašytojų Sąjunga) turi virš 2.000 narių. Iš visos Brazilijos ir įvairių pažiūrų. Neseniai praėjusieji rinkimai į naują UBE valdybą iššaukė gan aršią kovą ir politinėj-ideologinėj srity. Gan stipri kairiųjų, komunistuojančių, srovė; ir jie, tikri savo pergale, buvo net

užsake iškilmingai švęsti. Tačiau pr...
tų sąrašas, dėl kurio daugiausia pasirašė bavo Henrikas Lošinskas Alves – ir šių kandidatūra laimėjo.

Vadovybę sudaro 29 asmenys; dešimt jų vadovauja įvairiom skirtingom sritim ir yra vadinami direktoriais. H. Lošinskas Alves buvo išrinktas vienu tokių direktorių.

"Tai ir čia priemonė, – sako jis – kovoti už išsireiškimo laisvę, ryžtantis kelti rašytojo poziciją". Ir susidaro didesnės galimybės plačiau kontaktuoti ir su kitų kraštų rašytojais bei jų organizacijom, Gal net ir su rašytojais lietuivais.

Sveikinam ML-vos bendradarbių rašytoją Henriką Lošinską Alves užėmusį Brazilijos Rašytojų Sąjungoj tokią poziciją. Ir linkim geriausios sėkmės.

ŠVENTĖ ZELINOJ

Vila Zelinoj Šv. Juozapo šventė ir du savaitgalius užtrukęs kermošius praėjo, atrodo, labai gražiai. Po kelių lietingų dienų pagerėjęs oras ir gražios dienos į šventę, ir dar daugiau į kermošių, sutraukė minias žmonių.

Laukiama informacijų iš kvalifikuotų šaltinių.

MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATA
GALIMA UŽSIMOKĖTI TAIP PAT V.
ZELINOS PARAPIJOS KLEBONIJOJ.

CETEMAR e LUFTHANSA

apresenta

CONCERTO FANTASTICO

NEPAPRASTAS KONCERTAS

Balandžio 10 april 17 val

VILA ZELINOS (SESELIU SALÉJ)

PIRMĄ KARTĄ PO 50 METŲ MUMS GROS IR DAINUOS ARTISTAI IS LIETUVOS:

1. STASYS LIUPKEVIČIUS – TV, KINO ARTISTAS IR "ARMONIKOS" ANSAMBLIO VADOVAS,
2. LINA NAIKELIENĖ – GERIAUSIA LIETUVOS KANKLININKĖ
3. ANTANAS SMOLSKUS – BIRBYNĖS SPECIALISTAS – GROJĖS IR PAŽĪSTAMAS VISAM PASAULY
4. IRENA MILKEVIČIUTĖ – VIENA IS GERIAUSIŲ DAINININKIŲ EUROPOJ.

PAKVIETIMAI GAUNAMI:

1. CETEMAS - Rua 7 de Abril 342, 9° and. (Centro)
2. VITO BARE - Vila Zelinoj
3. Pas SAJUNGOS valdybos narius
4. "MŪSŲ LIETUVOS" redakcijoj